

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 18. oktobra 1901.

Politični oddelek.

Državni zbor.

Včeraj, to je v četrtek, se je po petmesečnih počitnicah zopet sešel državni zbor na zasedanje, ki utegne v premnogih ozirih biti velikega pomena za prihodnost. V tem zasedanju bo namreč treba rešiti zadeve, od katerih ni odvisna samo eksistenca Körberjevega ministrstva ampak še kaj več.

Körber ima nalogo, doseči votiranje proračuna in odobrenje trgovinske in carinske pogodbe z Ogrsko. V to je treba zanesljive večine in treba je, da se ne vrže ničesar v državni zbor, kar bi zamoglo povzročiti ne rečemo obstrukcijo ali vsaj namen, zadrževati in zavlačevati razprave o raznih predlogah.

Položaj Körberjevega ministrstva je jako delikaten, kajti boriti se ima z raznimi nasprotstvi. Ta nasprotstva morajo biti še večja, kakor se javno kaže, saj bi sicer ne bil dr. pl. Körber pred nekaj tedni javno povedal, da je pripravljen na odstop. Kadar začno ministri tako govoriti, tedaj se morajo nahajati že v velikih škripcih.

Ni dvoma, da bi ministrski predsednik rad dobil v parlamentu večino, ki bi mu votirala budget in pogodbo, ali sestaviti jo je težko, ker bi bilo treba združiti v celoto elemente, ki so si najbolj nasprotni.

Vlada misli, kakor oznanjajo razni oficijozi, na sestavo nekake koalicijske večine, v kateri bi bili jedro Poljaki, Nemci in Čehi, okrog katerih bi se potem lahko grupirale druge manjše skupine.

Poljaki iskreno žele, da bi se ustanovila trdna večina, ker bi v taki večini imeli odločilno besedo in bi jim ista donašala obilnih koristi. V prvi vrsti mislijo na zvezo z nemškimi strankami, ali v tem oziru jim stvar ne pojde gladko iz pod rok, ker se vse nemške stranke ravnaajo jedino le tako, kakor jim vелеva strah pred

Vsenemci. Ti so pravi zapovedniki vseh nemških strank in zato so Slovani pripravljeni, da bodo Nemci v prihodnjem zasedanju razvili v državnem zboru prapor narodnostnih bojov ter z vsemi silami poskusili doseči uveljavljenje nemškega državnega jezika. To pa ne bo samo akademični poskus, kakor svoj čas. Nemci se to pot ne bodo dali tako z lahko odbiti, kakor tedaj, to je umrli grof Wurmbrand zahteval uveljavljenje nemškega državnega jezika. Nemške stranke, ki imajo take namene, pač niso sposobne, da bi mogle biti član večine, v kateri bi sedeli tudi Poljaki in Čehi.

Sicer pa je več kakor dvomljivo, ako se da Čehe sploh pridobiti za koalicijsko večino. Čehi še niso dobili tolikrat in tolikrat zahtevanega zadoščenja za razveljavljenje jezikovnih naredb in tudi sicer so postali skrajno nezaupni proti Körberjevemu ministrstvu. Češki listi pravijo, da bo najprej treba revidirati delavnost Körberjevega ministrstva v zadnjih mesecih, da bo treba pregledati proračun, če je vlada izpolnila svoje obljube, katere je baje naredila tedaj, ko so Čehi odnehali od obstrukcije, potem šele se odloči, kako stališče zavzame Čehi proti ministrstvu. V obče naglašajo Čehi, da se z „gospodarskimi“ predlogami ne dajo odvrniti od svojih narodno-političnih prizadevanj, češ, da za uspešno gospodarsko delo morajo biti poprej narodnopolitični prepričani poravnani in mora biti zagotovljen narodni in politični mir. Šele kadar bodo Čehi vedeli, kako je z vprašanji, ki se tičejo njihove narodnopolitične eksistence, potem šele so pripravljeni premišljati, kako stališče zavzame glede proračuna in nagodbe.

Tako Čehi kakor Nemci stoje torej na stališču, ki ga vlada ni in ne more biti vesela, ker jej to stališče ne daje dosti upanja, da spravi pod streho proračun in nagodbo.

Jugoslovanski poslanci pri vseh teh kombinacijah sploh ne pridejo v poštev. In tudi tedaj ne bodo prišli, če bi se takoimenovani hrvatskoslovenski klub združil s takoimenovanim slovanskim središčem. Vlada bo vedno

računala s tem, da so jugoslovanski poslanci razdeljeni na dve skupini in bo jedno skupino izigrala proti drugi. V narodnem oziru zaradi tega tudi ni upati, da bi kaj dosegli, dasi ne bo kmalu tako ugodne prilike, kakor pri razpravi o nagodbi. Odgovornost za to zadeva tiste, ki so provzročili razbitje jugoslovanske delegacije.

Politični pregled.

Državni zbor. — V četrtek se je sešla poslanska zbornica na novo zasedanje. Prve seje bodo pač posvečene vsakovrstnim nujnim predlogom. Za petek je bilo naznanjeno, da predloži vlada proračun. Sedaj stoji v ospredju vsega zanimanja volitev I. podpredsednika. Prade je novo volitev odločno odklonil. Vsled tega so tudi Poljaki za to, da se II. podpredsednik dr. Žaček voli I. podpredsednikom. Kdo pa pa naj stopi na njegovo mesto, je še popolnoma negotovo.

Volitve na Češkem niso v narodnostnem oziru prinesle nobene druge premembe, kakor da so Budějovice prišle v nemške roke. Agrarci so nastopili kot stanovska ne kot politična stranka in torej njih izvolitev ne pomeni obsodbe mladočeške politike, prej odobrenje. Mej Nemci so dosegli največ uspehov Schönererjanci. Večina v dež. zboru je seve zopet češka, dasi bo vsled kompromisa v veleposestvu slabša, nego doslej.

Industrijalci kot spekulanti. — Fabrikantje so se te dni obrnili do vlade, naj jim z naročili pomore. Začelo se je govoriti o nekaki krizi. To je vse sleparija. Fabrikantje odpuščajo delavce, da bi vlado prisilili oddati jim naročila, ob enem pa sklepajo, da podraže železo, naznanjajo, da se podraži opeka, sklepajo nove karte in se počutijo tako dobro, da so delnice Alpinske družbe na borzi poskočile. Vse vpitje o industrijalni krizi je švindal.

Nov deželni maršal v Galiciji. — Novim deželnim maršalom gališkim je imenovan grof Andrej Potocki, njegovim namestnikom pa grškokatoliški nadškof Szeptycki.

Ogrska. — Izid volitev v državni zbor je vendar pomembnejši, nego se je mislilo. Tiszova frakcija, ki je doslej gospodovala v vladni stranki, je namreč popolnoma uničena. Na njeno mesto stopi prejšnja narodna stranka. To se pokaže tudi v konstrukciji ministrstva Szell hoče vodjo prejšnje narodne stranke Horanszkega napraviti za ministra notranjih del, grof Apponyi pa je določen, da postane prezident poslanske zbornice.

Srbija. — Iz Petrograda poročajo, da car in carica nočeta sprejeti srbske kraljeve dvojice, o katerem sprejemu se je že mnogo pisalo. Natalija je namreč poslala carju originalna pisma, katera je pisala svoj čas kraljica Draga nekemu francoskemu inženjerju, s katerim je imela intimno znanje, ter ga silila k poroki, češ, da je z njim v blagoslovljenem stanju. — V Kruševcu so se pripravljali na sprejem kraljevske dvojice, kar je eksplodirala velika množina dinamita in smodnika v jedni tamkajšnjih prodajalnic. Porušilo se je 12 hiš, 3 osebe so ubite, 14 je nevarno ranjenih. Kralj je na to odpovedal obisk.

Francija. — Po predlogu prokuratorja republike se je odredila konfiskacija vsega imetja onih katoliških redov, kateri niso prosili avtorizacije. — Vodstvo francoskih rudarjev bo zborovalo 20. t. m. v Saint-Ethiennu; posvetovanje pojde za tem, ali je pričeti generalni štrajk ali ne. V nekaterih krogih sodijo, da je generalni štrajk neizvedljiv.

Afganistan. — V poslednjem času se to ime v diplomaciji hkratu jako mnogo imenuje. Afganistan je država v Aziji, katera igra velikansko ulogo o bodočih političnih dogodkih v onih krajih, zlasti v razmerah mej Anglijo in Rusijo, kajti

Afganistan leži v sredi med Rusijo, Kitajsko, Prednjo (angleško) Indijo in Perzijo. Vladar Afganistana pa je te dni umrl in njegovo nasledstvo provzroča diplomatom Anglije velike skrbi. Kajti v Afganistanu ima Rusija velik upliv in ako hoče ona izkoristiti ta upliv, ima Anglija dovolj vzroka se bati, da ruske čete preko Afganistana udero v Indijo in se je polaste. Vsled tega si Anglija mnogo prizadeva, da spravi na prestol v Afganistanu moža, ki bi jej bil naklonjen, kar pa se jej težko posreči. — Kakor poroča brzojav, je naslednikom umrlega emirja izvoljen njegov najstarejši sin Kabil Ullah Khan.

Vojna v južni Afriki. — V Angliji vlada velika nevolja zaradi tega, ker ni nobenega upanja, da bi vojna v južni Afriki končala kaj kmalu. Vse, od višjih krogov doli do povprečnega prebivalstva je ogorčeno zaradi neuspešnega vodstva te vojske, katera je zahtevala že nad 20.000 angleških vojakov, ki so na bojišču umrli, a nad trikrat toliko onih mož, ki so vsled vojnih štrpov postali takorekoč nezmožni za življenje. Celo konservativni člani parlamenta se ne morejo več vzdržati, da se ne bi najnepovoljnejše izražali o vojnih dogodkih v južni Afriki in o nasledkih te vojne za vso državo. Tako je član parlamenta Winston Churchill, katerega so Buri vjeli pri Colensu kot vojnega poročevalca in ki je pozneje ubežal iz Pretorije v Lorenzo Marquez, izjavil na nekem shodu v Saddleworthu, da sedanj položaj v južni Afriki ni nič boljši, nego še mnogo slabši, kakor je bil v početku te nepotrebne vojne. Očital je vladi, da je premalo poučena o vseh razmerah in pa da si s krutimi proklamacijami in grožnjami le neizmerno škoduje. Zlasti, pa je dejal, leži vsa silna odgovornost na plečih Chamberleina in Balfoura in da bode njihova čast, ako ne še kaj družega, odvisna od načina zaključka te vojne. Ljudstva se je polastila neka čudna apatija, ker smatra ta položaj za stalen in ne vidi rešitve. Najhujše pa uplivajo na angleško prebivalstvo zadnja poročila o velikih izgubah za Angleže. Glasom teh poročil je padlo od početka vojne in do danes nič manj nego 824 častnikov in 16.648 mož. Neugodna poročila pa se množe čedalje bolj. Gibanje vrhovnega poveljnika Bothe proti Natalu daje silno opravila Kitchenerju. To gibanje provzroča Angležem v neprestanih manjših in večjih spopadih toliko izgub, da je angleška cenzura začela dosledno zatirati vsa neugodna poročila. Vrh tega že ni več nobena tajnost, da je vsled vojne zabredla Anglija v težavni finančni položaj. Prav radi tega bode treba sklicati parlament, da dovoli nov kredit za vojno 60 milijonov funtov šterlingov, t. j. 600 milijonov goldinarjev. A vedno rastočemu kreditu se upira že tudi ljudstvo in ako pojde to pot dalje, ne ve se, kaj ima slediti še v Angliji sami.

Obrtniške ustanove za obiskovalce strojnih in drugih naprav v uradu c. kr. trgovinskega ministrstva za pospeševanje obrta na Dunaju.

C. kr. trgovinskega ministrstva urad za pospeševanje obrta je naznanil trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da je c. kr. trgovinsko ministrstvo z ukazom z dne 27. februarja t. l. odredilo, da je v posebnega ozira vrednih primerih podeliti obrtnikom, ki ne stanujejo na Dunaju, ustanove, da lahko obišejo strojnico (Maschinenhalle) in druge naprave c. kr. urada za pospeševanje urada. Štipendisti dobe razen povrnitve vožnih